

**Træk af
Lærer Jakob Christian Jeppe
Og Datteren Karen Jeppe Liv og Virke
I Gylling.**

Radio-Foredrag ved Rasmus Kuur
Afskrift efter Odder Dagblad 29. maj 1954.

Lærer Jeppe var sønderjyde af fødsel, og han havde meget af sønderjydernes sejhed i sindet, havde han sat sig et mål, nåede han næsten altid dertil.

Han var født i Asserballe på Als 1. oktober 1850. Han fik lærereksamen i Odense 1869 med karakteren "Meget Duelig". Var derefter huslærer på Mejlgaard på Als, og blev senere lærer ved Ørting-Falling skolevæsen i Aalstrup. Her lærte han sin tilkommende hustru, Maren Nielsen at kende, hun var datter af gårdejer Jens Nielsen der.

I 1875 blev lærer Jeppe kaldet til lærer ved skolen i Gyllingskov og blev der, til han i 1913 søgte sin afsked og købte hus i Lyngby ved København og boede der til sin død 16. august 1932.

Disse korte oplysninger er rammen om lærer Jeppe virke, det, der for Gyllings vedkommende, på så mange områder var med til at præge mennesker og gavne det sogn, hvor han øvede sin manddoms-gerning gennem 38 år.

Det første jeg husker om lærer Jeppe er fra tiden omkring 1884, da Gylling sogn købte sin kirketiende. Mændene var en aften samlede for at få det hele afviklet. De, der ville, kunne den aften overtage deres part, men den skulle betales kontant samme aften, ellers blev den overtaget af andre. Min far var ny mand i sognet og ikke forud klar over ordningen. Dette medførte, at han måtte gå den ret lange vej hjem og hente tiendepengene. Det var penge, der bestemt til anden brug. Lærer Jeppe, der ordnede indbetalingen, var klar over dette. Næste morgen tidligt, før skoletid, kom han til min far og tilbød ham pengene, til der blev udvej for andre.

Dette lille træk af lærer Jeppe karakter fæstnedes i sindet, siden kom der mange andre til.

I 1885 begyndte lærer Jeppe med udvidet frivillig skolegang. Børnene gik i skole fire dage om ugen, de andre to dage benyttede han til den frivillige skolegang. De første to år var det om sommeren og for børn indtil 14 år. Det var heldagsundervisning fra 9 til 16 med en times middag. Det var almindelige skolefag, men også botanik og sprog.

De to sidste år var om vinteren og med samme skoletid, men for konfirmerede 14 – 17 årige og for elever fra hele sognet og enkelte uden for dette.

Lærer Jeppe var en dygtig lærer. Kort og knap i formen, men fast i sin optræden, vist i grunden langt forud for sin tid. Det spørgsmål om ungdommens undervisning, som vi endnu 70 år efter har svært ved at finde linjen i, det tog han selv fat på. To dage om ugen fra 9 til 16 med en times middagspause. Til medbragt mad leverede fru Jeppe kaffen. Pigerne der var med til undervisningen ordnede servering og opvask. Det hele var meget billigt, lærer Jeppe ordnede alt selv, skoleplan, tilsyn og alt det, som hørte økonomien til, det var alt sammen hans eget værk, som han gik ind for med tid og evner som indsats.

Når foråret kom, var skoletiden forbi, og eleverne gik glade og tilfredse til arbejdet i hjemmene.

Og hvad lærte man så i denne skole? Der lærtes dansk og regning, to fag, der ikke kan læres for godt. Der blev skrevet stil om det, der arbejdedes med i hjemmene. Der blev fortalt afsnit af danmarkshistorien – Dronning Margrethe og Kalmarunionen. En vinter var det menneskets bygning, sundhedslære. Da lærer Jeppe var færdig med det, sagde han: ”Ja, sådan ser det ud, når alt er i orden, men der kan uhyre nemt komme noget i vejen.”

I den sidste time læste lærer Jeppe for os. Denne vinter var det ”Adam Homo”. Hvor meget der fæstnedes i sindet af denne, er ikke til at sige, men med opmærksomheden var der ikke noget i vejen.

Det var to gode vintre. Vi måtte jo hjælpe til hjemme både før og efter skoletid, men det betød intet. Skønt jeg gik i friskolen hos en meget dygtig lærer, fik jeg også lov til at være med til lærer Jeppe's frivillige undervisning, en stor vinding set med tiden dengang som baggrund.

Vi holdt meget af de to lærerfolk, hvor var hun en god kone, fru Jeppe. Hun omfattede hjem og skole med meget kærlighed og lagde det meste af sit virke der, til gavn for dem, hun havde ansvar over for.

Var lærer Jeppe en dygtig og god skolemand, ikke så lidt forud for sin tid, så var han en endnu større økonom med megen forstand på pengevæsen, og det var ikke så lidt, der blev ham betroet at ordne på dette område i sognet. Da Jens Hansen, Østergård byggede sit fællesmejeri, fik han brug for en regnskabsfører, og det blev lærer Jeppe, der førte regnskabet med en tiendedel af fortjenesten som løn. Mælken betaltes med smørnotering for 28 pund mælk, selv med den tids maskiner dog en god forretning.

Da mejeriet senere overgik til andelsmejeri, var det lærer Jeppe der, på Jens Hansens vegne, førte forhandlingerne med beboerne om handelen.

Ved Gylling Sogns Sparekasses stiftelsesmøde i 1882 blev lærer Jeppe valgt til bogholder (direktør), og var det til han i 1913 rejste fra Gylling. Det var et arbejde, han omfattede med megen interesse, og det var ham der lagde grunden til den økonomisk godt underbyggede sparekasse sognet nu har. Naturligvis blev han bistået af solide og dygtige mænd, men jeg er ikke sikker på, de altid forstod hans regnen og handel med penge. Derimod forstod de helt ud, når han hjalp dem med en god konvertering af lån eller udbetaling af lån til en lille kurs. Han hjalp mange med deres pengesager.

Også en bank fik lærer Jeppe oprettet i Gylling, et aktieselskab, den mindste aktie på 200 kr. Da han rejste fra Gylling ophævede han selskabet og udbetalte aktiekapitalen med 125 %. Det var hans egen bank, som han selv begyndte og afsluttede.

I 1902 tog lærer Jeppe, pastor Otto Møller og en ung pige, Rasmine Rasmussen, der ønskede at ofre sig for sygepleje, fat på at få bygget et hjem for gamle og syge i Gylling Sogn. Der blev foretaget indsamling blandt beboerne, og der kom også et større beløb ind, men det blev lærer Jeppe og Otto Møller, der ydede den store del af pengene. Det var lærer Jeppe, der var den drivende kraft i foretagendet og fik det ført igennem til gavn for sognets gamle. Hjemmet er senere ombygget og udvidet og fremtræder nu som et smukt hele.

Da lærer Holst, der også var sønderjyde, tog sin afsked fra Gylling byskole, var det ventet at lærer Jeppe var blevet hans afløser, og selv havde han sikkert også ventet det, men så gik det, som det ofte går, når det synes mest sikkert, det glippede. Lærer Jeppe fik ikke embedet.

Det blev sikkert gjort uret mod lærer Jeppe dengang. Vel var han ingen stor sanger i kirken, men han var en god lærer og en dygtig mand, som sognets folk stod i gæld til for det store arbejde, han havde udført for dem.

Dette tog hårdt på lærer Jeppe og var medvirkende til, at han efter afskeden fra skolen bosatte sig i Lyngby ved København. For mange var det en stor sorg, at han rejste bort.

Mange besøgte lærer Jeppe i hans bolig ved Lyngby. Han var glad for besøg, men hans ord og tanker søgte stadig til fortiden i Gylling og til de mennesker, som han huskede der.

Et besøg aflagde lærer Jeppe i Gylling, mens han boede i Lyngby. Han gik rundt til hjemmene, han kendte der, og til skolen, hvor hans eget hjem havde været, det sted, hvor de to lærerfolk havde levet og virket gennem de mange år. Et arbejde, der vil blive husket længe.

Det er blevet sagt så ofte om lærer Jeppes datter, Karen Jeppe, at hun lignede sin fader, og det er rigtigt. Hun havde hans stærke arbejdsvilje, hans nøgterne bedømmelse af det, han havde med at gøre, og hans hurtige opfattelse, hvad der skete og skulle ske. Hun havde, som han, forstand på økonomi og hvad dertil hører. Jo, hun havde taget meget efter faderen. Men hun havde også taget meget efter sin gode mor, først og fremmest det varme hjertelag og den store omsorg for de, hun var betroet at sørge for. Sådan var hendes mor, og datteren tog det i arv og udmøntede det til gavn for de, der var i nød.

Vi kendte Karen Jeppe fra skoletiden og fremefter, så længe hun levede. Hun var livlig som barn. Det fortælles, at hun og en jævnaldrende var vanskelige at holde på plads, da de begyndte skolegangen. Så tog lærer Jeppe en snor og bandt dem fast til skolebordet. Så var den sag ordnet.

Karen Jeppe havde med sine gode evner let ved at følge med i undervisningen og havde altid svar på rede hånd. Hun var venlig og ligetil, og vi satte pris på hendes venskab.

Det var vel nok Aage Mejer Benedictsens, der, sammen med andre, gav Karen Jeppe tanken om at være noget for det mishandlede armenske folk. Han talte flere gange i Gylling, fortalte med en særpræget form og store armbevægelser om de russiske bønder, som han elskede, men han talte først og sidst om det ulykkelige armenske folk. Gjorde det sådan, at tilhørerne glemte både tiden og sig selv.

Det er noget mærkeligt, at det blev Karen Jeppe, der gik ud til dette arbejde, hun syntes dengang så nøgtern. Mon der ikke, også her, var et skuffet håb, som gav mulighed for det, der skete. Det hele bliver lettere at forstå. Det er en egen kraft mistede håb kan give mennesker, det er som om kærligheden overføres på andet i forstørret form. Hvor ville verden være fattig, hvis disse mennesker ikke var til.

Når Karen Jeppe var hjemme i Danmark, gav hun os indblik i det, som hun arbejdede med ude i det fremmede. En gang talte hun i kirken i Gylling. Her havde hendes fader talt, da han skulle rejse fra Gylling, talt til sine venner og takket dem for alt det, som de havde givet ham og hans familie gennem de mange år. Han stod i kordøren og talte. Nu var det datteren, der skulle fortælle om det hun virkede for og med ude i det fremmede; men hun talte ikke fra koret. Hun gik på prædikestolen som noget selvfølgeligt. Det, som hun skulle tale om, ”mere kærlighed mellem menneskene”, var jo det samme som prædikestolen skulle bruges til hver søndag. Hun havde fået små nervøse trækninger i ansigtet, det hårde arbejde og sygdom havde sat sine spor, men ellers var hun den samme. Den klare tanke, den ildfulde tale og den store kærlighed til dem, hun arbejdede for, alt det var som før, og den store skare lyttede og undredes over alt det, som hun fik udført.

Når der i det, som er fortalt her om Karen Jeppe, ofte er brugt ordet vi, skyldes det, at jeg, der som udensogns elev også var med i lærer Jeppes ungdomsskole, mødte så megen omsorg og venlighed fra lærerhjemmet, og det medførte et venskab, der varede til Karen Jeppes død. Dette venskab var årsag til, at hun besøgte os, når hun var hjemme på besøg i Danmark og i Gylling. I sådanne stunder fik vi mere viden om det, hun arbejdede med i det fremmede, også om den landbrugskoloni, som hun ventede sig så meget af.

Under sådan et besøg bad Karen Jeppe om at blive kørt en tur i bilen. Der var ingen med, og hun bestemte selv, hvor der skulle køres, for at hun kunne se de steder, hun havde længtes mod ude i det fremmede. Denne tur gav indblik i, hvilken værdi minder har for den, der skal leve langt borte fra det sted og fra de mennesker, som stod dem nær.

Karen Jeppe var trofast mod sine minder, trofast mod sine mange venner og trofast mod dem, hun levede og arbejdede for: "Det armenske folk".